

**Сєвєродонєцька
громада**

ЗВІТ

**про стратегічну екологічну оцінку
до проєкту Програми соціально-економічного і
культурного розвитку Сєвєродонєцької міської
територіальної громади на 2024-2027 роки**

ЗМІСТ

1. Зміст та основні цілі Програми соціально-економічного і культурного розвитку Северодонецької міської територіальної громади на 2022-2024 роки (далі - Програма), її зв'язок з іншими документами державного планування.....4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення громади та прогностичні зміни цього стану, якщо проєкт Програми не буде затверджено.....8
 - 2.1. Загальна екологічна ситуація.....9
 - 2.2. Атмосферне повітря.....9
 - 2.3. Водні ресурси.....12
 - 2.4. Земельні ресурси.....15
 - 2.5. Лісовий фонд.....15
 - 2.6. Природно-заповідний фонд, рослинний та тваринний світ.....16
 - 2.7. Характеристика клімату Северодонецької міської територіальної громади.....19
 - 2.8. SWOT – аналіз екологічної ситуації в Северодонецькій міській територіальній громаді.....21
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення громади та його стану здоров'я, яке ймовірно зазнає впливу.....23
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, зокрема щодо території з природоохоронним статусом.....23
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобігання негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документу державного планування.....26
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення громади, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко, середньо- та довгострокових (1,3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідністю – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....29
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми.....33
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....35
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....37
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення громади (за наявності).....39
11. Резюме нетехнічного характеру інформації.....39

1. Зміст та основні цілі Програми соціально-економічного і культурного розвитку Сєверодонецької міської територіальної громади на 2024-2027 роки, її зв'язок з іншими документами державного планування

Програма соціально-економічного і культурного розвитку Сєверодонецької міської територіальної громади на 2024-2027 роки містить характеристику та аналіз існуючої динаміки галузей та сфер діяльності, основні проблеми розвитку громади, завдання для їх вирішення, основні показники соціально-економічного і культурного розвитку, заходи щодо забезпечення виконання завдань Програми, перелік міських (цільових) програм, діючих на території громади, заходи, які фінансуються за рахунок бюджету громади, обласного та іншого бюджету, перелік інвестиційних проектів розвитку громади, які планується реалізовувати за рахунок бюджетних коштів.

Програму розроблено з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, а саме: Законів України «Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Луганській області», «Про правовий режим воєнного стану»; «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»; «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; постанови Кабінету Міністрів України: від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (зі змінами); постанови Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки», від 11.03.2022 № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану».

Слід зауважити, що згідно з положеннями Закону України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком. Така ситуація ускладнює проведення об'єктивного аналізу і оцінки поточної соціально-економічної ситуації в адміністративно-територіальних одиницях та формування прогнозних показників в ході підготовки Програми.

В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України та введенням в Україні воєнного стану (укази Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, від 14.03.2022 № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 15.03.2022 № 2119-IX, від 18.04.2022 № 259/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 21.04.2022 № 2212-IX, від 17.05.2022 № 341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 22.05.2022 № 2263-IX, від 12.08.2022 № 573/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 15.08.2022 № 2500-IX, від 07.11.2022

№ 757/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 16.11.2022 № 2738-IX, від 06.02.2023 № 58/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 07.02.2023 № 2915-IX, від 01.05.2023 № 254/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 02.05.2023 № 3057-IX) проект Програми розроблено виходячи з реальних можливостей, наявних даних, пріоритетних завдань, регіональних (цільових) програм, з урахуванням Типової структури, затвердженою Постановою № 621 (лист Мінекономіки від 14.10.2022 № 3031-07/70055-06).

Програма визначає мету та пріоритетні напрями дій на 2024-2027 роки щодо поліпшення якості життя населення, максимально можливого зменшення негативних соціально-економічних наслідків, які виникли на території Северодонецької міської територіальної громади.

З метою забезпечення цілісності системи планування розвитку громади Програма враховує положення програмних документів, які діють на державному, регіональному та місцевому рівнях, екосистемний підхід та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження документів державного планування, а саме:

Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 р. №443-р;

Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. №932-р;

Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. №688-р;

Водної стратегії України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022-2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 р. №1134;

Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022-2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. №1777-р;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695;

Стратегії розвитку Луганської області на 2021-2027 роки, затвердженої розпорядженням керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.03.2020 № 246;

Стратегії розвитку Северодонецької міської територіальної громади на період 2021-2027 роки, затвердженої розпорядженням керівника Северодонецької міської військово-цивільної адміністрації Северодонецького району Луганської області від 29.12.2020 року №1279 (далі - Стратегія).

Програма розроблена за участю структурних підрозділів Северодонецької міської військової адміністрації Северодонецького району Луганської області, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої

влади, передбачає наявні та прогнозовані фінансові можливості і забезпечує узгодження зі стратегічними цілями Стратегії, які деталізовані в розділах Додатку 2 до Програми «Заходи щодо забезпечення виконання завдань Програми соціально-економічного і культурного розвитку Сєверодонецької міської територіальної громади», а саме:

1. SMART – трансформація економіки та відновлення інвестиційної привабливості громади;
2. Комфорт життя людини як безпека, екологічна сталість та розумна енергетика;
3. Людський розвиток через інновації управління та довіру до влади.

Структура заходів Програми

Таблиця 1.1.

Стратегічні цілі	Оперативні цілі
Стратегічний напрям А. SMART – трансформація економіки та відновлення інвестиційної привабливості громади	
Стратегічна ціль А.1. Створення ефективної бізнес-інфраструктури	A.1.1. Ефективні інституції підтримки бізнесу
	A.1.2. Підготовка кваліфікованих кадрів для малого та середнього бізнесу
	A.1.3. Місцеві стимули для розвитку підприємництва
	A.1.4. Сприяння розвитку молодіжного, жіночого та соціального підприємництва, залучення ВПО в підприємницьке середовище, особливо в сільській місцевості
Стратегічна ціль А.2. Сільський розвиток, орієнтований на зростання доданої вартості виробництва кінцевих продуктів	A.2.1. Сприяння підвищенню продуктивності фермерських та особистих селянських господарств
	A.2.2. Сприяння створенню сільськогосподарських кооперативів
	A.2.3. Сприяння сільськогосподарському виробництву та переробці із високою доданою вартістю
	A.2.4. Ефективна та зручна логістика між населеними пунктами громади
	A.2.5. Розвиток сільського туризму, зелених садиб
Стратегічна ціль А.3. Формування екосистеми інноваційного бізнесу	A.3.1. Сприяння розвитку хімічного кластеру та реєстрація підприємств на платформі SMART SPECIALISATION PLATFORM
	A.3.2. Створення інноваційної діалогової партнерської мережі
	A.3.3. Цифровізація громади та підвищення «цифрової» грамотності та компетенцій
	A.3.4. Підтримка стартапів та креативних бізнес-ідей
Стратегічна ціль А.4. Маркетинг території громади та залучення інвестицій	A.4.1. Розробка сучасної просторово-планувальної документації
	A.4.2. Підготовка якісних інвестиційних продуктів (індустріальний парк)
	A.4.3. Розробка бренду та маркетингової стратегії громади
	A.4.4. Активна інвестиційна та виставкова діяльність громади
Стратегічний напрям В. КОМФОРТ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ як безпека, екологічна сталість та розумна енергетика	
Стратегічна ціль В.1. Безпечний та	V.1.1. Якісна первинна медична допомога, профілактика хронічних захворювань

здоров'я зберігаючий простір громади, активна протидія вірусним захворюванням	V.1.2. Організація спроможної медичної мережі та якісних послуг вторинного рівня медицини
	V.1.3. Активна протидія вірусним захворюванням
	V.1.4. Громадське здоров'я, здоровий спосіб життя
Стратегічна ціль V.2. Громадська та інформаційна безпека території громади	V.2.1. Ефективна безпекова платформа та профілактика правопорушень
	V.2.2. Ефективна система реагування на надзвичайні ситуації
	V.2.3. Безпечний транспорт та транспортна інфраструктура
	V.2.4. Безпечний інформаційний простір громади
	V.2.5. Громадська безпека від небезпечних тварин та рослин
Стратегічна ціль V.3. Енергоефективна політика та інфраструктура	V.3.1. Формування ефективного власника житла (ОСББ, ОСН, управляючі компанії)
	V.3.2. Впровадження ефективною енергетичної політики громади
	V.3.3. Підвищення енергоефективності будівель бюджетної та житлової сфери громади
	V.3.4. Енергоефективна модернізація мереж зовнішнього освітлення
	V.3.5. Модернізація системи тепlopостачання та котельних, у тому числі із використанням альтернативних джерел енергії
	V.3.6. Зелена енергетика, впровадження альтернативних джерел енергії
Стратегічна ціль V.4. Екологічна сталість через знання та партнерства	V.4.1. Благоустрій, озеленення громади
	V.4.2. Ефективна система управління з відходами, очищення території громади від несанкціонованих звалищ
	V.4.3. Якісне водозабезпечення та водовідведення (очисні споруди, колектори, система водовідведення)
	V.4.4. Збереження екосистеми озер та річок в громаді (водонаповнення, очищення берегів від сміття, від порості)
	V.4.5. Екологічні акції, освітні програми для населення з екологічних питань, збереження екосистеми соснових лісів, озер та річок
Стратегічний напрям С. ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК через інновації управління та довіру до влади	
Стратегічна ціль С.1. Організаційна результативність управління на засадах SMART	C.1.1. Ефективна організаційна структура управління та спроможні мережі із рівним доступом до послуг
	C.1.2. SMART – громада (впровадження ІКС управління, електронних сервісів)
	C.1.2. Сучасний ЦНАП із віддаленими робочими місцями в сільській місцевості
Стратегічна ціль С.2. Формування сучасного інклюзивного освітньо-культурного спортивного простору для розвитку	C.1.3. Впровадження ефективних форм громадської участі (партисипації) та ефективних комунікацій із громадою
	C.2.1. Сучасна якісна інклюзивна освіта
	C.2.2. Розбудова позашкільної освіти, яка відповідає потребам мешканців громади
	C.2.3. Створення мережі сучасних культурних закладів для розвитку
	C.2.4. Спортивна громада

Стратегічна ціль С.3. Молодіжне лідерство через креативні індустрії та пабліки для самореалізації	С.3.1. Розвиток креативних індустрій та Хабів
	С.3.2. Молодіжне самоуправління, залучення молоді до управління громадою
	С.3.3. Молодіжні Інтернет-пабліки, як простір для самореалізації молоді, створення комунікаційних центрів з доступом до інтернету і комп'ютерів в сільській місцевості
Стратегічна ціль С.4. Розвиток туризму, відпочинку та активного дозвілля	С.4.1. Створення туристичної інфраструктури, продуктів та послуг
	С.4.2. Модернові доступні простори для розвитку та відпочинку мешканців громади із облаштуванням вільного доступу для осіб з інвалідністю
	С.4.3. Створення розважальних та арт-просторів під відкритим небом, у тому числі в сільській місцевості
	С.4.4. Севєродонецьк – веломісто
Стратегічна ціль С.5. Соціальна справедливість та захист, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	С.5.1. Працевлаштування, освіта та інтеграція вразливих груп в активне суспільне життя громади
	С.5.2. Житло для ВПО
	С.5.3. Протидія гендерно зумовленому насильству та торгівлі людьми, активний суспільний діалог гендерної рівності

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення громади та прогностні зміни цього стану, якщо проєкт Програми не буде затверджено

Відповідно до положень Закону України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації щодо поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Враховуючи відсутність повної необхідної поточної статистичної інформації за 2022-2023 роки, методологічно-статистичної бази для прогнозування ситуації по всій території громади, прогностні розрахунки розроблені виходячи з реальних можливостей, наявних даних, пріоритетних завдань на основі аналізу поточної економічної та соціальної ситуації у господарському комплексі громади, з урахуванням тенденцій попередніх років та показників провідних підприємств базових галузей економіки за 2021 рік.

Крім того, вся територія Севєродонецької міської територіальної громади тимчасово окупована Російською Федерацією, що унеможлиблює провести об'єктивний аналіз ситуації в зоні конфлікту на території громади. Сьогодні не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація про характер пошкоджень підприємств, інфраструктури тощо.

Відсутність статистичних даних за 2022-2023 роки та високий ступінь невизначеності і непередбачуваності у сфері національної, регіональної та місцевої безпеки ускладнює проведення об'єктивного аналізу та оцінки поточної екологічної ситуації на тимчасово окупованих адміністративно-

територіальних одиницях та повноцінного прогнозу ймовірного подальшого стану навколишнього природного середовища громади.

З огляду на зазначене, аналіз поточного стану та прогнозування подальшого стану навколишнього середовища громади доцільно здійснювати виходячи з реальних можливостей та наявних даних.

2.1. Загальна екологічна ситуація

Северодонецька міська територіальна громада до початку військового конфлікту та повномасштабного вторгнення Російської Федерації була промислово розвиненою громадою в Луганській області та в Україні. Висока урбанізація, багатогалузева промисловість створюють ряд екологічних проблем, які впливають на якість життя населення і умови господарювання.

Місто Северодонецьк, як територіальна одиниця громади, належить до першої ступені небезпеки. На території громади розташовано 60 потенційно небезпечних об'єкти, з них 23 - підвищеної небезпеки. На 7 хімічно небезпечних об'єктах зберігалось або використовувалось у виробничій діяльності небезпечні хімічні речовини. Ці об'єкти розподілені за ступенями хімічної небезпеки: I ступінь – 2 об'єкти; II ступінь – 5 об'єктів.

На сьогодні Северодонецька міська територіальна громада знаходиться в особливих важких умовах – після активних бойових дій на території громади, тимчасова окупація всієї її території. Проте, незважаючи на це, одним із першочергових завдань після деокупації стане повернення релокованих підприємств громади з безпечних територій України до Северодонецької міської територіальної громади, відновлення промислового потенціалу, створюючи умови для перспектив їх роботи в майбутньому, та сприяння утворенню нових виробництв та підприємств.

2.2. Атмосферне повітря

До початку військового конфлікту та повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, на території громади були розташовані підприємства енергетичної, видобувної, переробної, хімічної промисловості. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря залежить від обсягів виробництва підприємств і використання у виробництві застарілих технологій в енергетиці, промислових процесах та використанні продукції, сільському господарстві та управлінні з відходами.

У структурі викидів забруднюючих речовин найбільша питома вага припадала на оксид вуглецю, сполуки сірки, пил та оксид азоту.

Виробничу діяльність в Северодонецькій міській територіальній громаді, у промисловому комплексі, до повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, здійснювали 163 підприємства, з них – 3 великих, 23 – середніх та 37 малих.

Вагомий вплив на стан атмосферного повітря має виконання природоохоронних заходів, оновлення зношеного устаткування, заміна застарілих технологій більш сучасними.

Найбільшими забруднювачами довкілля були: ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот» (найбільший виробник в Україні мінеральних добрив: аміаку, аміачної, калієвої, натрієвої селітри, карбаміду, формаліну, метанолу,

вуглеамонійних солей, оцтової кислоти та ін.), ТОВ «НВО «Сєвєродонецький Склопластик» (виробництво скловолкна), БКФ ТОВ «ТАНА» (виробник та постачальник полімерних композиційних матеріалів на основі поліпропіленів та поліамідів), ТОВ «Кларіант Україна» (виробництво каталізаторів), Приватне науково-виробниче підприємство «Інкор+» (виробництво іншої хімічної продукції), ТОВ «Сєвєродонецьк А-ПЛАСТ» (виробництво тари з пластмас), ТОВ «Сєвєродонецький завод теплоізоляційних виробів» (виробництво скловолкна), ДП «Сєвєродонецька ТЕЦ».

Регулювання впливу на атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів здійснюється шляхом виділення СЗЗ (санітарно-захисних зон) для перспективних промислово-комунальних зон, об'єктів та їх озеленення, впровадження інженерно-планувальних заходів на підприємствах або надання рекомендації з їх перепрофілювання.

З 2015 року місто Сєвєродонецьк є підписантом ініціативи Європейського Союзу «Угода Мерів». В рамках цієї угоди місто взяло на себе зобов'язання зменшити споживання енергоносіїв до 20%, збільшити частку використання енергії з відновлювальних джерел енергії на 20% та зменшити викиди парникових газів в атмосферу на 20%. Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі проводились державною установою «Луганський лабораторний центр МОЗ України».

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення

Таблиця 2.2.1.

Назва населеного пункту	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
м. Сєвєродонецьк, тис. т	2,5	-	-	0,71	0,71	0,6022	1,068	1,945

У повітрі міста Сєвєродонецьк за останні роки спостерігався підвищений середньорічний вміст формальдегіду 2,1 гранично-допустимих концентрацій (ГДК) та діоксиду азоту 1,0 ГДК. Середньорічні концентрації решти забруднюючих домішок не перевищували рівня ГДК.

Аналіз тенденції зміни середнього рівня забруднення атмосферного повітря громади показав, що за останні 5 років спостерігалось:

- Збільшення вмісту діоксиду сірки і діоксиду азоту;
- Зменшення вмісту хлористого водню, аміаку та формальдегіду;
- Стабільність по вмісту пилу та оксиду вуглецю.

Аналізуючи тенденцію зміни середнього рівня забруднення атмосферного повітря за останні 5 років важкими металами:

- Збільшення вмісту заліза, мангану, міді та свинцю;
- Зменшення вмісту нікелю та цинку;
- Стабільність по вмісту кадмію та хрому.

Індекс забруднення повітря, що розраховувався з середньорічних забруднюючих домішок пилу, діоксиду сірки, азоту, аміаку та формальдегіду у місті Сєвєродонецьк становило 5,6.

«Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» здійснював постійний лабораторний контроль за якістю атмосферного повітря на сельбищній території міста.

В 2021 році було відібрано і досліджено 1702 проби атмосферного повітря, у тому числі: 266 середньодобових проб на 4 хімічних забруднювачах.

За результатами лабораторних досліджень, відхилення від нормативів реєструвались в 42 (15,8%) середньодобових пробах, питома вага перевищень гранично-допустимих концентрацій (ГДК) становила: за вмістом ангідриду сірчистого – 26 проб (68,4%), за вмістом формальдегіду – 10 проб (26,3%), за вмістом фенолу - 1 проба (2,6%), за вмістом пилу – 5 проб (13,2%). По максимально-разовим пробам відхилення зареєстровані були в 195 пробах (53,4%) з 365 проб, досліджених за вмістом ангідриду сірчистого.

Вміст забруднюючих речовин в атмосферне повітря міста Сєвєродонецьк

Таблиця 2.2.2.

№	Назва забруднюючої речовини	Середньорічний вміст мг/м ³	Середньодобова ГДК мг/м ³	Максимально разова ГДК мг/м ³	Максимальний вміст мг/м ³
м. Сєвєродонецьк, квартал 52, СП №1					
1	Пил	0,091	0,15	0,5	0,3
2	Ангідрид сірчистий	0,121	0,05	0,5	0,415
3	Діоксид азоту	0,0093	0,04	0,2	0,224
4	Фенол	0,0018	0,003	0,01	0,0032
5	Формальдегід	0,0022	0,003	0,035	0,006
6	Аміак	0,0074	0,04	0,2	0,028
м. Сєвєродонецьк, вул. Юності, 2а, СП №2					
1	Ангідрид сірчистий	0,4	0,05	0,5	1,88
2	Оксид вуглецю	0,35	3,0	5,0	2,6
3	Діоксид азоту	0,029	0,04	0,2	2,13
4	Формальдегід	0,0072	0,003	0,035	0,035

Характеризуючи стан атмосферного повітря в Сєвєродонецькій міській територіальній громаді, необхідно визначити, що територія повністю тимчасово окупована збройними формуваннями Російської Федерації. Негативний вплив на довкілля має детонація боєприпасів, яка призводить до забруднення середовища. Під час детонації військових ракет, артилерійських снарядів, мін утворюються багато хімічних сполучень: чадний газ, вуглекислий газ, водяна пара, бурий газ, діоксид азоту, формальдегід тощо. Додатково утворюється велика кількість токсичної органіки.

При цьому забруднене повітря не має кордонів, забруднюючі речовини можуть переноситися на великі відстані та осідати. Такі токсичні елементи, як оксид сірки й азоту, під час окислення може призвести до кислотних дощів. Вони можуть змінювати рН ґрунту, викликати опіки рослин, слизових тканин дихальних шляхів людини, птахів, ссавців тощо.

Ймовірний стан атмосферного повітря, якщо проєкт Програми не буде затверджено:

У випадку, якщо проєкт Програми не буде затверджений, а заходи з очищення територій населених пунктів громади від вибухонебезпечних предметів, відродження промислового комплексу Северодонецької міської територіальної громади, забезпечення сталого енергопостачання та підвищення рівня енергетичної безпеки, сприяння енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики, створення системи спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища відповідно до вимог Директив ЄС, виконання яких дозволить відновити промисловий комплекс території громади та виконувати підприємствами природоохоронні заходи, спрямовані на зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, та як наслідок, знизити викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря не будуть реалізовані, то стан атмосферного повітря на території громади більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників або зазнає змін у бік погіршення внаслідок ведення тривалих бойових дій на території Северодонецької міської територіальної громади.

2.3. Водні ресурси

У гідрографічному відношенні, до повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, вся територія громади розташована була у межах басейну Сіверського Дінця – основної і найбільшої річки Луганської області.

Територією Северодонецької міської територіальної громади протікають річки: Борова, Плотва, Філева Плотва, Єрик, Сіверський Донець.

Районний центр – місто Северодонецьк, розташоване на лівому березі річки Сіверський Донець і її притоки Борової. Лівий низький берег ріки заплавної, раніше він регулярно заливався водою під час повені. При цьому підтоплювались селища Синецький та Павлоград, які входять до складу Северодонецької міської територіальної громади. На дорогах, які зв'язують міста Северодонецьк та Лисичанськ споруджені заплавні мости, які необхідні для пропуску води під час повені. Ширина заплави в районі Северодонецька – 1,5 км. В останні роки стік Сіверського Донця зрегульований Краснооскольською та Печенежською греблями, вода не виходила на заплавну рівнину вже четверть століття.

Важливою природною особливістю заплави Сіверського Дінця є стариці, витягнуті уздовж ріки озера, вони є старим руслом ріки, існуючим тисячі років тому.

Поблизу Северодонецької міської територіальної громади є стариці такі, як озера Зимове, Молочне, Клешня, Кривеньке, Зимовне, Піщане, Туба, Званівське, Боброве.

Над заплавою Сіверського Дінця знаходиться рівнина, шириною до 20 км, яка вкрита пісками, місцями сформованими в дюни. Раніше це була територія Донецького піщаного степу зі специфічним, донецько-донським типом рослинності. Поблизу поверхні є водоносні горизонти, які виходять на поверхню. Серед пісків на рівнині розташовані численні озера, які живляться джерелами. Найбільш відомі такі озера – Вовче та Ведмеже.

На території громади, у місті Северодонецьк знаходяться два штучних озера – Паркове та Чисте. Паркове з'явилося в місті Северодонецьк на місці кар'єру для видобутку піску, який заповнили водою. Воду в нього завжди потрібно було підкачувати, оскільки джерел там не існує. Озеро Чисте мало джерельну підпитку, якої було недостатньо, яке теж підпитувалось річковою водою.

Забезпеченість водними ресурсами в громаді на 1 км² становить від 47,94 тис. м³ в середній по водності рік до 16,85 тис. м³ на рік 95% забезпеченості, в той час, як по Україні – 86,8 тис. м³/рік; водозабезпеченість населення території в середній по водності рік становить 0,85 тис. м³/ос., в маловодний рік – 0,30 тис. м³/ос. проти 1,01 тис. м³/ос. в середньому по Україні.

Господарська діяльність впливала і на льодовий режим річок, особливо стічних і термальних вод. Максимальна товщина льоду на річках досягала 73 см. Перекид води між основними басейнами здійснювались при перекачці питної та зрошувальної води.

Основними причинами значних об'ємів забрудненої води, що скидалась у водні об'єкти – недостатні потужності і технічна зношеність багатьох очисних споруд, скидання в мережі міської каналізації виробничих стічних вод з великим вмістом нафтопродуктів, важких металів тощо.

Моніторинг за якістю води, згідно інформації, наданої ДУ «Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» про результати моніторингу за якістю води відкритих водоймові у 2021 році ріки Сіверський Донець, проводився в двох створах контролю – фоновому вище скиду зворотних вод ПрАТ «СО Азот» та контрольному нижче скиду зворотних вод ПрАТ «СО Азот».

ДУ «Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» в 2021 році було досліджено 6 проб води з ріки Сіверський Донець, з них 3 проби досліджені за санітарно-хімічними показниками та 3 проби за мікробіологічними показниками. За результатами досліджень 100% проб не відповідали нормативам. За санітарно-хімічними показниками відхилення від нормативів реєструвались в фоновому та контрольному створах по запаху, прозорості, сухому залишку, БСК₅ та БСК₂₀, за мікробіологічними показниками відхилення зареєстровані за індексами лактозопозитивної кишкової палички (ЛКП), E.coli та колі-фагів. Патогенні мікроорганізми в воді не були виявлені.

Вода з річки Борова в 2021 році була досліджена 3 рази, за результатами досліджень 100% проб не відповідали нормативам за санітарно-хімічними показниками та 66,7% - за мікробіологічними показниками. За результатами досліджень якість води в річці не відповідала нормативам за вмістом сухого залишку, за мікробіологічними показниками відхилення були зареєстровані за індексом ЛКП та індексом колі-фагів. Патогенні мікроорганізми в воді не були виявлені.

Моніторинг за якістю води в озерах Чисте, Паркове, Клешня та Кривеньке проводились 2 рази на місяць в купальний сезон, до повномасштабного вторгнення РФ на територію України. За останніми результатами досліджень:

- 100% проб води озера Чисте за мікробіологічними показниками не відповідали нормативам. Відхилення виявились за індексом ЛКП,

індексом коли-фагів, E.coli. За санітарно-хімічними показниками відхилення від нормативів не було виявлено;

- 100% проб води озера Паркове за мікробіологічними показниками та 100% проб за санітарно-хімічними показниками не відповідали нормативам. Відхилення виявились за прозорістю, БСК₅ та БСК₂₀, індексом ЛКП та індексом коли-фагів;
- 100% проб води озера Клешня за санітарно-хімічними показниками та 25% проб за мікробіологічними показниками не відповідали нормативам. Відхилення виявились за вмістом сухого залишку, хлоридів та індексом ЛКП;
- 100% проб води озера Кривеньке за санітарно-хімічними показниками та 75% проб за мікробіологічними показниками не відповідали нормативам. Відхилення виявились за вмістом сухого залишку, хлоридів, індексом ЛКП та індексом коли-фагів.

Патогенні мікроорганізми в воді з вищевказаних озер не були виявлені.

Також був проведений моніторинг за господарсько-питним водопостачанням, було досліджено 206 проб питної води централізованого господарсько-питного водопостачання громади, з них 132 проби на мікробіологічні показники та 74 проби на санітарно-хімічні показники. За мікробіологічними показниками відхилення від нормативів Державних санітарних правил і норм №2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеною до споживання людиною» не реєструвались. За санітарно-хімічними показниками відхилення від нормативів реєструвались в 40 пробах (30,3%), т. ч. по загальній жорсткості – в 36 пробах, по вмісту сульфатів – в 31 пробі, по вмісту заліза загального – в 2 пробах, по каламутності – в 2 пробах, по колірності – в 2 пробах, по запаху – в 2 пробах.

Ймовірний стан водних ресурсів, якщо проєкт Програми не буде затверджено:

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання в проєкті Програми визначено за необхідне виконання ряду пріоритетних завдань та заходів, таких як очищення територій населених пунктів громади від вибухонебезпечних предметів, побудова та модернізація об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства, збереження екосистеми озер та річок в громаді, підвищення якості питної води, поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища.

Якщо заходи Програми не будуть реалізовані, стан водних ресурсів на території громади залишиться без змін або зазнає змін у бік погіршення, з огляду на тривалі активні бойові дії та тимчасову окупацію території громади. Застарілі очисні споруди громади, поганий стан колекторів, зазнали значних руйнувань, також була дестабілізована робота обслуговуючих організацій, які забезпечували водопостачання та очищення стічних вод, наслідком є ризик потрапляння стічних вод без очищення у водойми, так як по всій території громади відбувались активні бойові дії.

Якість питної води буде погіршуватись в бік жорсткості, що залишатиме певні ризики для здоров'я населення через користування водою незадовільної якості.

2.4. Земельні ресурси

Площа території Северодонецької міської територіальної громади становить 712,8 км². Всього земель в межах адміністративно-територіальних одиниць – 72685,29 га, у тому числі: с/г угідь 23340,283 га (з них ріллі – 15131,8992 га). Землі, які перебувають у власності:

Державна – 17354,1496 га (у тому числі угідь – 2998,7408 га);

Приватна – 7588,1094 га (у тому числі угідь – 6757,6652 га);

Колективна – 260,7289 га (у тому числі угідь – 210,3497 га);

Комунальна - 39,0121 га (у тому числі угідь – 0,4584 га).

Промислова діяльність в різних галузях призводить до забруднення літосфери, а це відноситься до ґрунтів. Основним критерієм оцінки екологічного стану сільськогосподарських угідь є рівень родючості ґрунтів, як основа функціонування цієї категорії земель. Тривале використання земель для сільськогосподарської діяльності без належних агротехнічних заходів призвело до фізико-хімічної деградації ґрунтів, у тому числі до зниження вмісту гумусу та агрохімічних показників, що призводить до втрати врожаю і до загострення продовольчої проблеми.

Ймовірний стан земельних ресурсів та ґрунту, якщо проєкт Програми не буде затверджено:

Виконання заходів Програми, таких як: сприяння підвищенню продуктивності фермерських та особистих селянських господарств, сприяння створенню сільськогосподарських кооперативів, сприяння сільськогосподарському виробництву та переробці із високою доданою вартістю не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на земельні ресурси, що розташовані на території громади. У разі незатвердження Програми стан земельних ресурсів залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії та території громади. Величезні воронки, риття траншей, будівництво фортифікаційних споруд, рух важкої техніки – призводять до значних змін ландшафту. Внаслідок вищезазначеного відбувається деградація рослинного покриву, посилення вітрової та водної ерозії. Забруднення ґрунтів паливо-мастильними матеріалами та іншими нафтопродуктами відбувається в наслідок руху та пошкоджень сухопутної військової техніки. В забруднених, паливо-мастильними матеріалами, ґрунтах знижується водопроникність, витісняється кисень, порушуються біохімічні та мікробіологічні процеси. Також це спричиняє порушення водного, повітряного режиму та обігу поживних речовин, порушення кореневого живлення рослин, гальмується ріст та розвиток рослин, та спричиняє гибель рослин.

2.5. Лісовий фонд

Ліс, як найпотужніше рослинне угруповання, позитивно впливає на клімат, ґрунти, умови формування поверхневого стоку, збільшення врожаю сільськогосподарських культур. Лісові ресурси представлені масивами сухих і вологих хвойних і змішаних лісів. Природний склад представлений з порід: дуба, сосни. У заплаві Сіверського Донця – листяні ліси з переважанням вільхи, осики. Поблизу міста Северодонецьк зона соснових лісів включає урочище Щедрищево, Глухий Бор.

Землі держлісфонду розташовані в південній, східній та північній частині міста Северодонецьк. Площа земель лісового фонду, наданих в постійне користування підприємствам, підпорядкованим Луганському обласному управлінню лісового і мисливського господарства, на території міста Северодонецька, до повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, становила 0,6 тис. га, у тому числі 0,5 тис. га – вкритих лісовою рослинністю (з них лісові культури – 0,5 тис. га).

На території селища Боровеньки розташовані землі Кременського лісомисливського господарства 2732 га та землі Северодонецького лісництва – 945 га.

На території Селища Єпіфанівка знаходиться лісовий масив – 165,46 га. Лісові ресурси представлені масивами сухих і вологих хвойних і змішаних лісів.

Щороку в лісах громади виникали пожежі, які знищували гектари хвойних насаджень, завдавали значні збитки державі, погіршуючи складну екологічну ситуацію регіону. Масштабними пожежами 2020 року вигоріло 7552 га лісів на території Северодонецького державного підприємства. В результаті пожеж знизилась захисні, водоохоронні та інші корисні властивості лісу. В наслідок згорання лісу в повітря виділяється СО (окис вуглецю, чадний газ) і СО₂ (вуглекислий газ). Ці речовини чинять отруйну дію на людину, викликають подразнення слизової оболонки очей і верхніх дихальних шляхів.

В Програмі передбачені заходи щодо благоустрою та озеленення громади та проведення екологічних акцій, освітніх програм для населення з екологічних питань, збереження екосистеми соснових лісів, озер та річок.

Військові дії на території громади призвели до колосального знищення сотні гектарів хвойних насаджень, погіршуючи складну екологічну ситуацію регіону. Відтворення лісів в умовах сухого степу та клімату, що не сприяє їх зростанню, провести дуже складно, заходи потребують значних затрат як трудових, так і матеріальних.

Ймовірний стан лісового фонду, якщо проєкт Програми не буде затверджено:

Виконання заходів Програми, таких як: благоустрій, озеленення громади, екологічні акції, освітні програми для населення з екологічних питань, збереження екосистеми соснових лісів, озер, річок поліпшить стан екосистеми. У разі незатвердження Програми стан лісового фонду залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території громади. Зрубані ліси на місцях проведення активних бойових дій, будівництво фортифікаційних споруд – призводять до значних змін лісового фонду громади. Внаслідок вищезазначеного відбувається деградація рослинного покриву.

2.6 Природно-заповідний фонд, рослинний та тваринний світ

По території Северодонецької міської територіальної громади пролягає смарагдова мережа UA0000315 (Siverskyi Donets river valley in Luhansk oblast; Birds species number (кількість видів птахів): 4; Other species number (кількість інших видів): 8; Total features: 12). На сьогодні, Северодонецька міська

територіальна громада знаходиться під тимчасовою окупацією збройних формувань країни-агресора.

Об'єкти смарагдової мережі – спеціальні території для збереження біологічного різноманіття, створені (визначені) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції). Біогеографічний регіон визначений, як Степовий. Кількість видів птахів, що оселяються на даних територіях становить 4, інших видів – 8.

Території особливого природоохоронного інтересу в Северодонецькій міській територіальній громаді складаються з наступних об'єктів:

- Заповідне урочище місцевого значення «Ольшаник» (15,4 га);
- Заповідне урочище місцевого значення «Шамраєва дача» (330,5019 га);
- Ландшафтний заказник місцевого значення «Нижній суходіл» (141,2 га).

Природні ландшафти та ресурси території громади перебувають під значним техногенним та антропогенним впливом. Кліматичні умови степової зони створюють ризики для відтворення та розведення лісів, їх збереження. В цих умовах питання збереження біологічного різноманіття набуває стратегічного значення для забезпечення екологічної безпеки.

До повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, на території Северодонецької міської територіальної громади зростало 1682 види атмосферних рослин, які відносяться до 104 родин. Вищі спорові представлені 9 родинами, 11 родами, 19 видами, голонасінні – 2 видами, що належить до 2 родин. У складі покритонасінних – більше 1400 видів, представлених 93 родинами. Серед них 97% - представники дводольних, а решта – однодольні. Основними родинами є Asteraceae, Brassicaceae, Rosaceae, Poaceae, Fabaceae, Lamiaceae.

Основну питому масу складають трав'янисті рослини – 1508, дерев – 81, чагарників – 93 види. З них: 452 види лікарських рослин, 395 видів бур'янів, 532 – кормових, 483 – харчових, близько 360 – адвентивних, 211 – декоративних, 354 – медоносних та 139 – олійних видів.

Близько 320 видів підлягають охороні, серед них: Астрагал донський (*Astragalus Tanaiticus* Roch), Козельці донські (*Tragopogon tanaiticus* Artemcz), Горицвіт весняний (*Adonis vernalis* L.), Брандушка різнобарвна (*Bulbocodsum versicolor* (Retz) Gawl. (Spreng.)), Горицвіт волзький (*Adonis wolgensis* Steven), Тюльпан Шренка (*Tulipa schrenkii* Regel), Юринея донська (*Jurinea tanaitica* Klok), Водяний горіх плаваючий (*Trapa natans* L.), Ковила волосиста (*Spiras capillata* L.), Любка дволиста (*Platanthera bifolia*), Дрік донський (*Genista tanaitica* P. Smirn), Волошка Талієва (*Centaurea taliewii* Kleopow), Карагана Скіфська (*Caragana scythica* (Kom.) Pojark), Зозулині сльози яйцеподібні (*Listera ovata* (L.) R. Br.).

Серед адвентивних (чужорідних) видів рослин найбільш гостро стоїть проблема, пов'язана з таким видом, як Амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.). Цей агресивний алерген з кожним роком займає все більше території. До повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, на території Северодонецької міської територіальної громади на постійній основі проводились роботи з викорінення амброзії.

На узбіччях автошляхів громади та в посівах просапних було виявлено Паслін каролінський *Solanum carolinense* L.

Негативним фактором впливу на порушення рослинного покриву є проведення на території громади військових дій. Внаслідок утворення вирв від вибухів руйнується ґрунтовий та рослинний покрив і ростуть інвазійні види рослин (злінка канадська, амброзія, лопух та ін.). Гостро стоїть проблема збереження степової рослинності. Через забруднення ґрунтів, внаслідок обстрілів (у вирвах ґрунти мають значний вміст важких металів), відновлення рослинного покриву дуже повільне.

Тваринний світ є одним з компонентів навколишнього природного середовища, національним багатством України, джерелом духовного та естетичного збагачення і виховання людей, об'єктом наукових досліджень, а також важливою базою для одержання промислової й лікарської сировини, харчових продуктів та інших матеріальних цінностей. Серед численних проблем охорони природи особливе місце належить збереженню та раціональному використанню диких тварин, що повинно стати одним з найважливіших видів діяльності землевласників, землекористувачів, користувачів мисливських угідь, природоохоронних органів.

На території громади 66 видів хребетних тварин, які не входять до переліку видів хребетних тварин, що охороняються в Україні згідно з «Червоною книгою України» 2009 року, а саме:

- Променепері – 11 видів,
- Земноводні – 5 видів,
- Плазуни – 3 види,
- Птахи – 39 видів,
- Ссавці – 8 видів.

Серед чужорідних тварин на території громади найбільш вивченими є ссавці. Розповсюдження цих видів відбувалось шляхами експансії (розширення ареалу) та інвазії (навмисної та ненавмисної інтродукції).

Скорочення місць, історично придатних для перебування диких тварин, безпосереднє знищення об'єктів тваринного світу, загальне техногенне навантаження на довкілля та надмірний рекреаційний тиск на природні комплекси в періоди відтворення диких тварин зумовлюють загальне збіднення видового та популяційного складу фауни громади. Це потребує прийняття невідкладних заходів, спрямованих, перш за все, на забезпечення охорони місць існування тварин, суттєве підвищення ефективності контролю за їх використанням.

Військові дії на території громади несуть загрозу тваринному та рослинному світу. Це може бути безпосередня шкода, загибель чи травмування внаслідок вибухів, вимушена зміна міграційних параметрів чи зимових циклів тощо. Також внаслідок військових дій відбувається різноманітне забруднення, трансформація природного ландшафту, вигорання або вирубування рослин, переміщення військової техніки, дислокації військових підрозділів, все це призводить до нищення екологічного світу.

Основною метою виконання завдання Програми є стабілізація екологічного стану, охорона і оздоровлення навколишнього середовища для забезпечення безпечних умов проживання на території Северодонецької міської

територіальної громади. Реалізація завдань та заходів Програми не впливає на погіршення стану рослинного та тваринного світу.

Ймовірний стан рослинного та тваринного світу, територій з природоохоронним статусом, територій Смарагдової мережі, якщо проект Програми не буде затверджено:

Виконання заходів Програми не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на об'єкти тваринного, рослинного світу на території громади, зокрема на території з природоохоронним статусом та на території Смарагдової мережі. У разі не затвердження Програми стан рослинного, тваринного світу, території з природоохоронним статусом, території та об'єкти Смарагдової мережі, залишаться незмінними або зазнають змін у бік погіршення внаслідок впливу тривалих активних бойових дій на території громади, знищення лісових ресурсів, флори та фауни, переміщення військової техніки, дислокації військових підрозділів, нищення чи блокування екологічних коридорів тощо. Допоки триває війна й ідуть активні бойові дії, немає змоги оцінити наслідки завданої шкоди. Стан постраждалих екосистем вдасться відновити лише за допомоги фахової оцінки.

2.7. Характеристика клімату Сєверодонецької міської територіальної громади

Кліматичні умови. Клімат в Сєверодонецькій міській територіальній громаді помірно-континентальний з відчутними засухами. В холодну пору року і навесні погодні умови, як правило, визначаються впливом відрогів Азіатського баричного максимуму, що приносить малозволене, взимку, холодне, а на весні тепле повітря. Взимку періодично прориваються циклони з південного заходу, які приносять тепле і вологе повітря, що обумовлює виникнення таких метеорологічних явищ, як завірюхи, тумани, ожеледь. В літні місяці циркуляція повітряних мас обумовлена відрогами Атлантичного баричного максимуму, що викликає стійку спекотну суху погоду, яка порушується циклонами, які надходять час від часу із заходу і призводять до встановлення помірно-спекотної погоди з періодичними грозами. Іноді влітку спостерігається зимовий тип розподілу атмосферного тиску, із закаспійських пустель надходить сухе і перегріте повітря, що викликає підвищення температури до +37 +40 °С при відносній вологості 12-20%.

Зміна сезонів здійснюється поступово, без різких перепадів. Весняний сезон починається з часу стійкого переходу середньодобової температури повітря через 0°С (друга половина березня). Середня багаторічна температура за три весняні місяці складає 9,2°С. За початок літнього сезону прийнята дата переходу середньодобової температури через 15°С (перша половина травня), коли встановлюється жарка погода з наявністю суховійних вітрів. Середня максимальна температура атмосферного повітря найтеплішого місяця складає 27,5°С. Початком осіннього періоду вважається дата переходу середньодобової температури через 0°С (друга половина вересня). Середня багаторічна температура за три осінні місяці становить 8,9°С. Число днів з позитивною температурою повітря становить – 251 день.

Опади випадають у вигляді дощу (80% від річної суми), 20% приходить на тверді опади. Середня багаторічна сума атмосферних опадів становить 431 мм. Максимальна кількість опадів (50-64 мм) випадає в червні, мінімальна (28-31 мм) – в лютому. Літні опади носять зливовий характер. Опади, що випадають в осінній період, є головним джерелом живлення ґрунтових вод. За хімічним складом опади переважно гідрокарбонатно-сульфатні, влітку з мінералізацією 0,034-0,144 г/л, в решту сезонів – 0,027-0,057 г/л. На формування хімічного складу опадів значною мірою впливають викиди в атмосферу шкідливих речовин підприємствами хімічної промисловості, за рахунок чого мінералізація атмосферних опадів може підвищуватися до 0,5-1,0 г/л.

Місто Северодонецьк в Северодонецькій міській територіальній громаді сплановано з урахуванням рози вітрів. Вітровий режим території залежить від сезонного розподілу атмосферного тиску і взаємодії баричних систем. Домінуючи протягом року вітри – східного і південно-східного напрямку. Але в окремі роки домінують вітри північно-західного, південно-західного та західного напрямів, що сприяє формуванню підвищеного потенціалу забруднення атмосферного повітря у деяких районах міста Северодонецьк.

Тенденції зміни клімату. На формування клімату в громаді впливають різні чинники, найголовніші з яких: сонячна радіація, атмосферна циркуляція і характер земної поверхні. Взаємодія цих факторів спричиняє формування загальних умов клімату території.

Проблема кліматичних змін є однією із найглобальніших проблем людства. На метеостанціях із року в рік фіксуються відхилення термічних показників від багаторічної норми в бік зростання температурного фону.

Середня за рік температура повітря в період з 1991 по 2020 роки становила 8,5⁰С і збільшилась з середньорічною температурою за кліматичними стандартними нормами (1961-1990 рр.), затвердженими ВМО, на 0,6⁰С і порівняно з середніми багаторічними за 1881-1960 роки на 1,1⁰С.

Істотно потеплішав зимовий період року (листопад – березень на 2,4⁰С), відбувається наростання тепла у теплий період року (квітень- жовтень на 0,6⁰С).

Істотне потепління взимку, незначне промерзання ґрунту та раннє настання весняних процесів сприяють збільшенню кількості та площ осередків шкідників та хвороб сільськогосподарських культур і лісу.

Підвищення температури повітря негативно впливає на водні ресурси збільшує ризики виникнення лісових пожеж.

Змінився характер опадів: збільшується кількість малоефективних сильних злив.

На сьогодні, в громаді, яка знаходиться під тимчасовою окупацією, не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація щодо характеру пошкоджень підприємств. Бойові дії на території громади можуть стати однією з найважливіших причин зміни клімату. В результаті військових дій в атмосферне повітря викидаються продукти детонації ракет і артилерійських снарядів. Снаряди влучають в будівлі, конструкції, виникають пожежі і в атмосферне повітря потрапляють продукти горіння, які також впливають на клімат.

Проект документу державного планування містить ряд завдань, спрямованих на відновлення, реконструкцію та модернізацію об'єктів критичної та

соціальної інфраструктури, які постраждали в наслідок бойових дій на території громади. Виконання цих заходів після деокупації території громади дозволить пом'якшити вплив на клімат, але виконання вищезазначених заходів не дозволить знизити вплив на клімат на глобальному рівні.

Ймовірний стан клімату, якщо документ державного планування не буде затверджено:

Проект документу державного планування містить ряд заходів, спрямованих на відновлення, реконструкцію та модернізацію об'єктів житлово-комунальної та соціальної сфери, які постраждали в наслідок бойових дій на території громади.

Зазначені заходи, включають в себе реконструкцію системи теплопостачання, реконструкцію теплових мереж, тепломодернізацію будівель, що дозволить знизити кількість використання палива для опалення та, як наслідок, знизить викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, в тому числі парникових газів, викиди яких впливають на зміну клімату.

Виконання вищезазначених заходів дозволить пом'якшити вплив на клімат на місцевому рівні, але виконання цих заходів не дозволить знизити вплив на клімат на глобальному рівні.

У разі незатвердження документа державного планування вплив на клімат на загальнонаціональному рівні залишиться без змін.

Аналіз ситуації в зоні конфлікту на території громади ускладнено через обмежений набір джерел інформації. Сьогодні на тимчасово окупованій території громади не проводиться екологічний моніторинг, відсутня достовірна інформація про характер пошкоджень підприємств, через відсутність доступу для проведення повноцінного обстеження.

2.8. SWOT – аналіз екологічної ситуації в Сєвєродонецькій міській територіальній громаді

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Наявність водних ресурсів: річки (Борова, Плотва, Філева Плотва, Єрик, Сіверський Донець), природні та штучні озера (Паркове, Чисте, Зимове, Клешня, Кривеньке), ставки та інші;</p> <p>Наявність об'єктів та територій природо-заповідного фонду;</p> <p>Запаси артезіанської води в «підземному морі» міста Сєвєродонецька найбільші в Україні;</p> <p>Значна концентрація науково-дослідних установ і підприємств;</p>	<p>Географічна зона розташування територіальної громади відноситься до степової зони з жорсткими природно-кліматичними умовами;</p> <p>Слабкий зелений каркас громади;</p> <p>Відсутність системи роздільного збору та переробки відходів;</p> <p>Знищено великі площі лісових масивів в результаті пожеж та бойових дій;</p> <p>Пошкодження під час бойових дій обладнання очисних споруд води;</p>

<p>Громада має власні водозабори: Щедрищанський, Замуловський, Єпіфанівський, Чабанівський (три свердловини);</p> <p>Впроваджена система енергомоніторингу «Енергобаланс»;</p> <p>Наявність програми захисту населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру Северодонецької міської територіальної громади на 2024 рік;</p> <p>Наявність затвердженого проекту Програми комплексного відновлення території Северодонецької міської територіальної громади.</p>	<p>В наслідок бойових дій пошкоджена система водопостачання та водовідведення в громаді;</p> <p>Відсутній достатній рівень знань населення з питань управління житловим фондом, енергозбереження, стану навколишнього середовища;</p> <p>Відсутність інформації щодо екологічної ситуації на тимчасово окупованій території;</p> <p>Забруднення атмосферного повітря в громаді;</p> <p>Наявність пошкоджень та руйнувань, наслідок, велика кількість сміття та відходів;</p> <p>Забруднення водних ресурсів.</p>
Можливості	Загрози
<p>Залучення додаткових фінансових ресурсів в громаду з національних джерел (кошти Державного фонду регіонального розвитку, Державного фонду енергоефективності, Програми підтримки секторальної підтримки тощо);</p> <p>Співпраця з проектами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги;</p> <p>Наявність нормативної бази на державному рівні, що дозволяє створити ефективну систему державної екологічної політики;</p> <p>Наявність світового досвіду у сфері охорони навколишнього середовища.</p>	<p>Забруднення природних ресурсів в наслідок бойових дій на території громади;</p> <p>Пошкодження та знищення критичної інфраструктури громади;</p> <p>Необхідність розмінування території громади після деокупації;</p> <p>Обмеженість державних фінансових ресурсів для оновлення інфраструктури та природоохоронного устаткування;</p> <p>Техногенні катастрофи, пожежі;</p> <p>Несприятливі погодні умови та природні явища.</p>

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

З перших днів початку широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, Северодонецька міська територіальна громада знаходилась в зоні активних бойових дій та з 25.06.2022 року тимчасово окупована (згідно переліку територій, затверджений наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 (зі змінами)), внаслідок вищезазначеного, територія громади зазнає вплив на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я.

Негативний вплив на довкілля має детонації боєприпасів, які призводять до забруднення природних ресурсів, атмосферного повітря. Також в наслідок детонації військових ракет, снарядів, мін утворюється низка хімічних сполучень: чадний газ, вуглекислий газ, водяна пара, бурий газ, діоксид азоту, формальдегід тощо. Додатково утворюється велика кількість токсичної органіки, окислюються навколишні ґрунти, деревина, конструкції.

Слід зазначити, що від початку повномасштабного вторгнення війська Російської Федерації зруйнували вже значну кількість інфраструктури та продовжують нищити, як життя людей, так і тваринний, рослинний світ на території громади. Крім того, військові дії становлять загрозу для здоров'я населення ще й у довготривалій перспективі – через забруднення довкілля, тому що військові дії відбуваються в одному з найбільш індустріалізованому та урбанізованому регіоні., що призводить до значного посилення взаємопов'язаних техногенних та екологічних загроз населенню, зокрема порушення технологічного режиму численних небезпечних об'єктів. Від стану атмосферного повітря, води, ґрунтів тощо залежить здоров'я населення, тривалість життя.

Проєкт Програми передбачає заходи та завдання вирішення зазначеної проблеми на території громади, що ймовірно зазнає впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я. За результатами реалізації заходів Програми, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на здоров'я населення та на довкілля території громади.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Для Северодонецької міської територіальної громади характерною проблемою є забруднення атмосферного повітря. Робота підприємств хімічної промисловості призвела до того, що проблема охорони повітряного басейну стала одним з головних чинників, що впливає на стан здоров'я та життєдіяльність населення.

Основною причиною погіршення екологічної ситуації в громаді є відходи, які призводять до значного забруднення навколишнього природного середовища та створюють реальну загрозу екологічній безпеці та здоров'ю населення .

Викиди шкідливих речовин в атмосферу залежать від обсягів виробництва підприємств екологонебезпечних галузей промисловості, стану житлово-

комунального господарства тощо. Нарівні з промисловістю атмосферне повітря забруднюють й вихлопи з автотранспорту.

Протягом останніх років спостерігалось зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, це пов'язано із зменшенням виробничої діяльності підприємств.

Враховуючи активні бойові дії на території громади, основні екологічні проблеми Сєверодонецької міської територіальної громади наведені в Таблиці 4.1. та Таблиці 4.2., розподілені на дві категорії : 1) до 24.02.2022 року; 2) спричиненні бойовими діями після 24.02.2022 року.

Основні екологічні проблеми Сєверодонецької міської територіальної громади (до 24.02.2022 року)

Таблиця 4.1.

№ з/п	Екологічні проблеми	Причини
1	Екологічні наслідки діяльності промислових підприємств	Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств; Накопичення великої кількості промислових відходів (проблеми утилізації відходів енергетичної, хімічної, виробничої та інших галузей промисловості); Скидання стічних вод у водні об'єкти.
2	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин	Недостатні потужності і технічна зношеність багатьох очисних споруд; Забруднення підземних водоносних горизонтів, скидання в мережі міської каналізації виробничих стічних вод.
3	Істотне забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту	Викиди шкідливих речовин з оксиду вуглецю, оксиду азоту, сажі, викиди метану та неметанових органічних сполук, діоксид сірки що призводить до утворення парникового ефекту в атмосфері
4	Висихання водних об'єктів на території громади	Аварійний стан водозливної греблі на річці Борова; Відсутність джерельної підпитки штучних озер.
5	Неефективне управління у сфері управління з відходами	Наявність сміттєзвалищ стихійних відходів; Відсутність системи роздільного збору сміття;

		Відсутність сміттєперероблюючого заводу.
6	Недостатнє використання сучасних технологій для зменшення впливів на довкілля на промислових підприємствах	Недостатнє впровадження енергозберігаючих установ; Недостатнє впровадження джерел альтернативної енергії.

**Основні екологічні проблеми
Сєвєродонецької міської територіальної громади (після 24.02.2022 року)**

Таблиця 4.2.

№ з/п	Екологічні проблеми	Причини
1	Значне збільшення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі	Згорання боєприпасів; Результати руйнувань цивільної інфраструктури та військової техніки; Руйнування об'єктів інфраструктури.
2	Пошкодження здійснення роботи водозабезпечення громади	Руйнування/пошкодження очисних споруд; Дестабілізація роботи обслуговуючих організацій, підприємств, що займаються водопостачанням та очищенням стічних вод; Загроза потрапляння стічних вод без очищення до водних об'єктів громади.
3	Ймовірне зростання концентрацій біогенних та органічних сполук у водних об'єктах	Не проводиться моніторинг та дослідження показників водних об'єктів; Ризик забруднення водних об'єктів викидами відходів, руйнуваннями спричиненими бойовими діями на території громади.
4	Утворення великої кількості відходів	Руйнування об'єктів цивільної інфраструктури, що призводить до великої кількості сміття; Руйнування промислової інфраструктури; Бойові снаряди, міни, пошкоджена техніка.
5	Забруднення земельних ресурсів	В місцях бойових дій концентрації важких металів.
6	Деградація рослинного покриву, посилення вітрової та водної ерозії	Активні бойові дії призводять до порушення екологічної безпеки території громади;

		Знищення лісових ресурсів, флори та фауни; Нищення та блокування екологічних коридорів.
--	--	--

Якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток території Сєвєродонецької міської територіальної громади є проблематичним, особливо в умовах тривалих бойових дій на території громади, що може призвести до погіршення екологічної ситуації та загострення проблем, виникнення яких обумовлено бойовими діями, і як наслідок, може відобразитися на умовах життя та здоров'ї населення громади в бік погіршення.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування зобов'язань під час підготовки документу державного планування

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідація негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Крім того, відповідно до указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№722/2019 від 30.09.2019) в документах державного планування має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

В Україні формовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестувати в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм державний орган має прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності. Також Законом України зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадку та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування

екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку. Програма відповідає ряду зобов'язань:

- Забезпечення пріоритетних вимог екологічної безпеки, обов'язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- Виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- Проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- Використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- Формування динамічного урівноваження стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення;
- Забезпечення реалізації заходів, пов'язаних зі збереженням та поліпшенням стану поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів;
- Забезпечення загальної доступності Програми та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ до публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті громади.

Основними міжнародними правовим документами щодо стратегічно-екологічної оцінки є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№214/95-ВР від 06.06.1995) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження та виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;

постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 №1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;

Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400ДСанПіН 2.2.4-171-10;

постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92).

Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачою дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців, які отримали такі дозволи»;

наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.1995 № 7 затверджено інструкцію про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 затверджено гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць;

наказ Мінприроди України від 09.03.2006 № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців»;

наказ Мінприроди України від 27.06.2006 № 309 «Про затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел»;

постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 2023 №58 «Про затвердження Порядку подання та розміщення звіту суб'єкта господарювання про дотримання умов дозволу на викиди та виконання заходів щодо здійснення контролю за дотриманням установлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин»;

постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 2023 року №272 «Про затвердження Порядку впровадження обов'язкових автоматизованих систем контролю викидів забруднюючих речовин».

Правові засади у сфері управління відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№187/98-ВР від 05.03.1998), Директивою №2008/98/ЄС про відходи, Директивою №1993/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) №1882/2003 та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою

уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й управління ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та управління відходами.

Крім того, Програма орієнтована на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля у тому числі пов'язані із запобігання негативному впливу на здоров'я населення, зокрема: Директивою №2009/147/ЄС про захист диких птахів, Директивою №92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої природи флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №97/62/ЄС, №2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) №1882/2003.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Програма відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях, враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідністю – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідки для довкілля, у тому числі, для здоров'я населення громади – це будь-які ймовірні наслідки реалізації заходів Програми для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є неоднозначною.

Сукупний вплив від реалізації Програми є несуттєвим та екологічно допустимим. Оцінювання проводиться у даному випадку у часовій перспективі та у порівнянні з нульовою альтернативою. Використовується якісна характеристика, у зв'язку з відсутністю у відкритому доступі даних. Виконання заходів Програми, які спрямовані на виконання екологічних цілей, передбачають покращення енергопостачання та розвиток альтернативної енергетики, створення системи управління відходами, раціональне використання та покращення водних ресурсів, зменшення забруднення навколишнього середовища стічними водами, охорони та розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду на середньостроковий період (4 роки), буде мати незначний вплив на стан довкілля, який обумовлено впливом існуючих незмінних факторів. Довгостроковий період не розглядається, оскільки термін реалізації Програми заплановано на 4 роки. У порівнянні з

нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюються як незначний та буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки Програми було розглянуто значну кількість документів, що містять екологічні цілі, а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. При розробці проекту Програми враховано заходи та програми з охорони навколишнього природного середовища. Згідно результатів аналізу, можна зробити висновок, що проект Програми в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях, враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

На основі аналізу цих цілей можна зазначити, що в галузі охорони атмосферного повітря, направлені заходи Програми на впровадження енергоефективності та енергозбереження, використання альтернативних джерел енергії, скорочення вирубань лісів та відновлення вже знищених, впровадження технологій, які дозволяють запобігати потрапляння в атмосферу вуглекислого газу від антропогенних джерел. В галузі охорони водних ресурсів, направлені заходи Програми на побудову та модернізацію об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства, збереження екосистеми озер та річок в громаді, підвищення якості питної води в громаді та інші.

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми

Таблиця 6.1.

№ з/п	Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			✓	+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			✓	
3	Погіршення якості атмосферного повітря			✓	+
4	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			✓	
Водні ресурси					
5	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			✓	+
6	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			✓	+
7	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			✓	
8	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			✓	
9	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок громади			✓	
10	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних			✓	

	вод				
11	Забруднення підземних водоносних горизонтів			✓	
Відходи					
12	Збільшення кількості утворюваних відходів			✓	+
13	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			✓	
14	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			✓	
15	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління з відходами			✓	+
Земельні ресурси					
16	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			✓	
17	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			✓	
18	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			✓	
19	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			✓	
20	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинний або планований практиці використання земель			✓	+
21	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями Плану заходів та цілями місцевих громад			✓	
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
22	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			✓	
23	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			✓	+
24	Порушення або деградація середовищ існування диких видів тварин			✓	
25	Будь-які зміни на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			✓	
26	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)			✓	+
Населення та інфраструктура					
27	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			✓	+
28	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			✓	+
29	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			✓	

30	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			✓	
31	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я населення			✓	+
Екологічне управління та моніторинг					
32	Погіршення екологічного моніторингу			✓	
33	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			✓	
Інше					
34	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			✓	
35	Суттєве порушення якості природного середовища			✓	

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватись появою нових негативних наслідків на довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох заходів Програми має призвести до покращення екологічної ситуації, наскільки це можливо в умовах тривалих активних бойових дій в громаді.

На основі оцінок, зазначених в Таблиці 6.1., можна зробити висновок щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації заходів Програми:

вплив на атмосферне повітря – відсутні негативні наслідки. Пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок зниження викидів в атмосферне повітря після заходів з модернізації системи теплопостачання та котельних, у тому числі з використанням альтернативних джерел енергії, заходів з зеленої енергетики, впровадження альтернативних джерел енергії, впровадження ефективної енергетичної політики громади, підвищення енергоефективності будівель бюджетної та житлової сфери громади, енергоефективної модернізації мереж зовнішнього освітлення;

вплив на водні ресурси – відсутні негативні наслідки. Пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок реалізації заходів з якісного водозабезпечення та водовідведення (очисні споруди, колектори, система водовідведення), збереження екосистеми озер та річок в громаді (водонаповнення, очищення берегів від сміття, від порості), проведення екологічних акцій, освітніх програм для населення з екологічних питань, збереження екосистеми озер та річок;

відходи - пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок реалізації заходів з ефективної системи управління з відходами, очищення території громади від несанкціонованих звалищ, що призведе до більш раціонального управління відходами;

вплив на земельні ресурси - відсутні негативні наслідки. В програмі заплановано реалізацію заходів з розробки сучасної просторово-планувальної документації громади, не передбачається зміни у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі тощо;

вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони - відсутні негативні наслідки. Пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок реалізації заходів з благоустрою та озеленення громади та проведення екологічних акцій, освітніх

програм для населення з екологічних питань, збереження екосистеми соснових лісів;

вплив на території та об'єкти Смарагдової мережі - відсутні негативні наслідки;

вплив на клімат - відсутні негативні наслідки. Пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок реалізації заходів з зниження викидів в атмосферне повітря після заходів з модернізації системи теплопостачання та котельних, у тому числі з використанням альтернативних джерел енергії, заходів з зеленої енергетики, впровадження альтернативних джерел енергії, впровадження ефективної енергетичної політики громади, підвищення енергоефективності будівель бюджетної та житлової сфери громади, енергоефективної модернізації мереж зовнішнього освітлення;

вплив на населення та інфраструктуру - відсутні негативні наслідки. Пом'якшення існуючої ситуації буде досягнуто за рахунок реалізації заходів з безпечного та збереженого простору громади, активної протидії вірусним захворюванням, громадської та інформаційної безпеки території громади;

екологічне управління, моніторинг – Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової буде мати вплив на стан довкілля, який буде обумовлено впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація заходів Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, що є важливим індикатором розвитку на середньостроковий та довгостроковий період.

Також слід зазначити, що відкрита агресія Російської Федерації проти України, що переросла у широкомасштабні бойові дії, в тому числі, на території громади, призвела до масштабних руйнувань, знищення критичної інфраструктури, суттєвих зсувів у демографічній ситуації.

Наразі оцінка зруйнованих цивільних, промислових та інфраструктурних об'єктів не можлива, оскільки на сьогодні не має доступу до території громади, яка наразі знаходиться під окупацією військових РФ. Після закінчення бойових дій для Северодонецької міської територіальної громади актуальним буде питання швидкого відновлення через відбудову зруйнованого та подальший розвиток у нових умовах.

Враховуючи вищезазначене, після завершення бойових дій на території громади, до завдання Програми, у разі необхідності, можуть бути внесені зміни, з урахуванням першочерговості заходів з відновлення території громади.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Основними цілями Програми в напрямку з екології є забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів, доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії, безпека, життєстійкість й екологічна стійкість громади, переходу до раціональних моделей споживання та виробництва; вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та

його наслідками; захист та відновлення екосистеми земельних ресурсів та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба зі спустошенням, припиненням процесу деградації земель та зупинка втрати біорізноманіття.

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Програми було виявлено ряд завдань, виконання яких потребує серйозної уваги, недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення громади внаслідок реалізації Програми:

- Поліпшення стану довкілля, створення сприятливих умов для життєдіяльності мешканців громади;
- Підвищення екологічної безпеки на території громади;
- Зниження рівня забруднення природного середовища;
- Збереження та охорона лісів;
- Благоустрій території громади та ліквідація наслідків техногенного, природного впливу та слідства бойових дій на території громади;
- Охорона атмосферного повітря;
- Контроль якості та забезпечення нормативного стану поверхневих водних об'єктів та підземних вод.

Програма орієнтована на те, щоб зробити Сєверодонецьку міську територіальну громаду екологічно чистою і безпечною, зробити громаду чистих енергій й енергоефективної та екологічної економіки.

Одним із напрямів Програми є «Комфорт життя людини як безпека, екологічна сталість та розумна енергетика». Вищезазначений напрям спрямований на покращення екологічної ситуації в громаді. Включення цього напрямку до Програми дасть можливість в перспективі зменшити антропогенне навантаження на довкілля. Значним антропогенним чинником залишається велика кількість накопичених промислових відходів, а також вивезення та утилізація відходів.

Завдання Програми В.4.2. «Ефективна система управління відходами, очищення території громади від несанкціонованих звалищ» має сприяти зменшенню ваги цього чинника. Позитивним чинником змін антропогенного характеру має стати підвищення енергоефективності у сфері міської системи управління енергетичними ресурсами, передбачене завданням Програми В.3.2. «Впровадження ефективної енергетичної політики громади», В.3.3. «Підвищення енергоефективності будівель бюджетної та житлової сфери громади», В.3.4. «Енергоефективна модернізація мереж зовнішнього освітлення», В.3.5. «Модернізація системи теплопостачання та котельних, у тому числі із використанням альтернативних джерел енергії», В.3.6. «Зелена енергетика, впровадження альтернативних джерел енергії».

Збереженню біологічного та ландшафтного різноманіття має сприяти завдання Програми В.4.4. «Збереження екосистеми озер та річок в громаді (водонаповнення, очищення берегів від сміття, від порості)», В.4.5. «Збереження екосистеми лісів, екологічні акції та освіта».

Напрямок Програми А. «SMART – трансформація економіки та відновлення інвестиційної привабливості громади» спрямований на розвиток нових виробництв з низьким техногенним впливом на довкілля, впровадження

проєкологічних технологій у бізнесі, розвиток «зеленого» малого та середнього підприємництва.

Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток громади, є зміна клімату. Реалізація завдань Програми В.3. «Енергоефективна політика та інфраструктура» та А.3. «Формування екосистеми інноваційного бізнесу» має сприяти до зменшення викидів вуглекислого газу в атмосферу.

Важливим завданням Програми є С.2. «Формування сучасного інклюзивного освітньо-культурного та спортивного простору для розвитку», яке спрямоване на розвиток людського капіталу.

Виконання завдань, передбачених Програмою, матиме позитивний вплив на стан водних ресурсів, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території Северодонецької міської територіальної громади в умовах тривалих активних бойових дій на території громади.

У разі виникнення будь-яких не передбачених негативних впливів, необхідно буде також виконати заходи, для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків, зумовлених реалізацією документа державного планування.

Крім того, після завершення бойових дій до заходів Програми, у разі необхідності, можуть бути внесені зміни, з урахуванням першочерговості з відновлення громади.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планової діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля, а також оцінено вплив на навколишнє середовище, виходячи із особливостей планової діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

В ході здійснення стратегічної екологічної оцінки Програми були розглянуті дві альтернативи сценарію розвитку, а саме:

Альтернатива 1 «Пасивний розвиток – спостерігати без активного втручання» (не розробляється і не затверджується Програма, що може погіршити ситуацію в громаді);

Альтернатива 2 «Активний розвиток – управляти розвитком через зміни» (позитивна динаміка, за умови успішної реалізації заходів Програми).

При обиранні «Альтернативи 1», ситуація залишиться без змін. Економіка громади, до повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, ґрунтувалась на роботі декількох стабільно працюючих виробничих великих підприємствах. В громаді відсутній інноваційний розвиток, інновації застосовуються виключно в сфері цифровізації сфери послуг. Виробнича діяльність підприємств здійснювалась з використанням застарілих енерговитратних технологічних процесів та обладнання. Більшість зовнішніх

загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну та економічну ситуацію в громаді.

При обиранні Альтернативи 2, відбудеться трансформація Сєверодонецької міської територіальної громади в сучасний центр ділових, публічних, творчих просторів розвитку та якісних і доступних сервісів для громадян та суб'єктів господарювання; відбудеться підтримка диверсифікації економіки за рахунок застосування стимулів розвитку динамічного кластеру хімічного виробництва, електроніки, науково-дослідної діяльності та інжинірингу, створення екосистеми інноваційного підприємництва; відбудеться створення ефективної бізнес-інфраструктури у громаді: проєктний офіс, підтримка стартапів, індустриальний парк тощо; відбудеться розвиток сільського господарства, зеленого туризму та сільгосппереробки; відбудеться впровадження альтернативних джерел енергії та зеленої економіки; буде створений креативний, безпечний, гендерно-орієнтовний, здорово екологічний, інклюзивний та привабливий життєвий простір громади, орієнтований на потреби жителів громади. Реалізація другої Альтернативи дозволить значно покращити екологічну ситуацію громади, що призведе до більш раціонального використання та відтворення природних ресурсів, забезпечить екологічну безпеку та знизить рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Таким чином, вищезазначений варіант є оптимальним, що надає можливість формувати та виконувати конкретні природоохоронні заходи, що спрямовані на усунення та обмеження дій шкідливих для навколишнього природного середовища чинників.

Програма є обов'язковим програмним документом, який визначає сукупність взаємоузгоджених завдань і заходів, що будуть реалізуватися місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, щодо вирішення нагальних потреб та досягнення стратегічних цілей розвитку громади до 2027 року.

Програма базується на принципі сталого економічного, культурного та соціального розвитку, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки громади, наскільки це можливо в умовах ведення активних бойових дій на території громади.

Напрями розвитку в Програмі включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення високого рівня охорони і зменшення впливів на довкілля.

За результатами аналізу визначено, що в рамках «Альтернативи 1» подальший сталий розвиток громади є дещо ускладненим, що може призвести до погіршення екологічної ситуації на території громади в умовах тривалих бойових дій та, як наслідок, руйнування критичної інфраструктури, продовження подальшого неефективного використання природних ресурсів.

Результати проведення цільового аналізу планованих завдань щодо їх відповідності цілям охорони довкілля, визначених на територіальному рівні, виявили необхідність прийняття Програми.

В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення громади найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

Крім того, як вже було зазначено вище, після завершення бойових дій та деокупації території Северодонецької міської територіальної громади, у разі необхідності, можуть бути внесені зміни, з урахуванням першочерговості заходів з відновлення громади.

При підготовці звіту про стратегічну екологічну оцінку труднощі не були виявлені.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Програма відповідає державним планувальним документам, реалізація завдань та заходів Програми не нанесене значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення громади.

Згідно статті 17 розділу 5 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Замовник, у межах своєї компетенції, здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення. Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості та один раз на рік оприлюднюються на офіційному сайті громади, вноситься до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми;

- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг контролю якості СЕО);

- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;

- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг має виконуватись у відповідності до вимог «Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 року №1272. Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації Програми для довкілля застосовуються екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані.

Враховуючи те, що відповідно до положень Закону України від 03.03.2022 року №2115-ХІ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком та ускладненість проведення аналізу ситуації в зоні конфлікту, у зв'язку з тимчасовою окупацією громади, пропонується здійснення моніторингу виконання Програми за даними щодо:

- 1) середньорічних концентрацій забруднюючих речовин в громаді, де Луганський обласний центр гідрометеорології здійснює дослідження стану атмосферного повітря для основних забруднювачів у порівнянні до затверджених рівнів ГДК у атмосферному повітрі населених місць;
- 2) державного моніторингу поверхневих вод в Сєвєродонецькій міській територіальній громаді на відповідність затвердженим ГДК в поверхневих водах на території громади для головних забруднювачів поверхневих вод, що здійснюється Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів.

У разі відсутності даних щодо зазначених показників, внаслідок ведення тривалих бойових дій на території громади, пропонується, як альтернативний варіант, використати статистичні дані щодо стану атмосферного повітря та водних ресурсів на території громади.

Індикатори для моніторингу виконання Програми

Таблиця 9.1.

№ з/п	Індикатор	Періодичність
1	Атмосферне повітря: Базовий показник – рівні ГДК, затверджені відповідно чинного законодавства	Один раз на рік
2	Поверхневі води: Базовий показник – рівні ГДК, затвердженні відповідно чинного законодавства	Один раз на рік
3	Кількість звернень до закладів охорони здоров'я	Один раз на рік
4	Обсяг утворення відходів	Один раз на рік
5	Зменшення кількості викидів парникових газів, %	Один раз на рік
6	Обсяг збору та використання свіжої води	Один раз на рік
7	Обсяг скидання зворотних вод у водні об'єкти	Один раз на рік
8	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності	Один раз на рік
9	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців	Один раз на рік

Здійснення моніторингу впливів, у тому числі на здоров'я населення та визначеними показниками з веденням щорічної звітності, дозволить виявити недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання, визначити необхідні заходи по їх усуненню, а також проводити інформування громадськості про поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам, передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконання низки планувальних заходів, визначених в Програмі є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень й забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності населення громади.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення громади, відсутні. Згідно пункту 1 статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» транскордонні консультації держави походження проводяться у випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Так, Законом України від 01.07.2015 року №562-VIII ратифіковано Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Російська Федерація не є стороною, яка ратифікувала Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті.

11. Резюме не технічного характеру

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність Програми, як збереження та ефективного використання людського, економічного, історико-культурного, освітньо-наукового, природно-ресурсного, рекреаційного потенціалу громади для зростання якості життя мешканців, забезпечення гармонійного розвитку громади.

В ході проведення СЕО проведено оцінку факторів ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного і культурного розвитку Сєверодонецької міської територіальної громади та підвищення якості життя населення громади.

Програмою соціально-економічного і культурного розвитку Сєверодонецької міської територіальної громади на 2024-2027 роки передбачено виконання таких стратегічних напрямів:

А. SMART – трансформація економіки та відновлення інвестиційної привабливості громади;

В. Комфорт життя людини як безпека, екологічна сталість та розумна енергетика;

С. Людський розвиток через інновації управління та довіру до влади.

Заходи Програми відповідають стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України від 28.02.2019 року №2697 «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року».

Реалізація Програми не повинна призвести до появи нових негативних наслідків для довкілля, якщо під час її реалізації будуть, належним чином, враховані природоохоронні вимоги. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Програми має призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

Виконання заходів Програми з великою мірою ймовірності не призведе до виникнення нових негативних впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, реалізація Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення громади, що є важливим індикатором місцевого розвитку.

У даному Звіті враховані пропозиції, отримані протягом громадського обговорення «Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки».

Реалізація Програми за умови дотримання екологічних та нормативних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля. Поєднання зусиль, спрямованих на виконання та дотримання умов Програми із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме підвищення рівня добробуту, здоров'я населення Сєверодонецької міської територіальної громади та досягнення вищих стандартів життя.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення Програми було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації.

Перелік виконавців Звіту про стратегічну екологічну оцінку

Посада	Власне ім'я, прізвище	Підпис
Начальник управління економічного розвитку Северодонецької міської військової адміністрації Северодонецького району Луганської області	Сергій КАРПЕЧЕНКО	
Заступник начальника управління – начальник відділу інвестиційної політики управління економічного розвитку Северодонецької міської військової адміністрації Северодонецького району Луганської області	Яна РЖЕВСЬКА	